HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קראי למה לי. פי' בקונטרס תלת קרבנו כתיבי בשלמים בויקרא ואם מן הצאן קרבנו אם כבש הוא מקריב קרבנו וסמך ידו על ראשו ומשמע דלקרבנו דעז קאי והתם לא כתיבי אלא מרי ואם עז קרבנו והקריב ממנו קרבנו ומשמע דסמך ידו על ראשו משיב כמו קרבנו: **תחלת** הקדש מסוף הקדש. תמורה מסמיכה ובגזיר בפרק בית שמאי (דף לא.) משיב לתמורה סוף הקדש אבל הכא לגבי סמיכה משיב תחלת הקדש ואית ספרים דגרסי הכא מיפיכא ובפ' הזהב (ב"מ נה.) נמי קרי תמורה סוף הקדש לגבי חילול: **קרבנו ולא** קרבן עובד כוכבים. הא דדרשינן בפרק כל המנחות נאות מצה (לעיל סא.): בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין פירשתי שם [1]: **לרבות** כל בעלי קרבן לסמיכה ליתליה. [2] פי' בקונ' אחד סומך על ידי כולן ובריש תמורה (דף ג.) פירש בקונט' דלא סמכי כלל ויש ספרים שכתוב שם מ"ט דלא מייתר קרבן דיהבו משמע כפירושו אבל קשה דלקמן [3] אמרי' קרבנו לרבות כל בעלי סמיכה שיכול ומה תעופה שנתרבתה בשחוטין מתמעטה [4] במחוברין סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין אין דין שתמעטו [5] במחוברין משמע דאי לאו קרא הוה אמינא דהוי כתעופה דאחד מניף על ידי כולן וכאן נמי אחד סומך על ידי כולן: **מיבעי** ליה לרבות את האשה. תימה דבפרק אין מעמידין (ע"ז כז.) שמעינן ליה לר' יהודה גבי המוכל יומו דברה תורה כלשון בני אדם ושמא במקום שהפסוק מוכיח לא אמרינן [6]: **לפי** שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בלשון זכר. בכמה מקומות בעי קרא למעט אשה כגון בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות [7] וכן (סוטה דף כג.): בגיניתו ולא בגיניתה אע"פ שכל הענין אינו מדבר כולו אלא בלשון זכר משום דהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עושיה שבתורה (קדושין דף לה.) אלא הכא היינו טעמא דמתפרש בריש תמורה (דף ג:): מהו דתימא הני מילי עושה דשור בין ביחיד בין בציבור אבל הכא כיון דעושה שאינו שור בכל תמורה אשה נמי כי עבדה לא תילף קמ"ל וא"ת ולמה ליה למימר שכל הענין כולו הוה ליה למימר לפי שם לנו ללמוד תחלת הקדש מסוף הקדש כדי היכי דאינה סומכת אינה ממירה ועוד קשה דנילף סוף הקדש כגון שאינה מתחילת הקדש כגון שאינה סומכת ומיהו בזה י"ל כדאמר בהקומץ רבה (לעיל יט.) דגלי רחמנא בפרו של אהרן ושחט את פר החטאת אשר לו מכלל דבעלמא לא בעינן בעלים ועוד קשה הא דתנן בריש תמורה (דף ז:) דאין כהנים ממירין בנכור משום דכתיב הוא ותמורתו יהיה קדש היכן קדושה חלה בבית בעלים אף תמורה בבית בעלים תיפוק ליה דילפינן תחילת הקדש מסוף הקדש מסמיכה דבעלים ועוד קשה דבעי התם בתמורה (דף ג:) עובד כוכבים מהו שימיר נילף מסמיכה דאין עובד כוכבים סומך ויש לומר דדווקא גבי יורש גמרי מהדדי דאי משיב קרבנו לגבי האי אבל בעלמא לא יצאי מהדדי כלל: **ורבי** יהודה ואם לא דריש. הא דבעלמא דריש ר' יהודה וי"ו פירשתי בסוף התכלת (לעיל לא: ד"ה וי"ו): **הכל** סומכין. בריש ערכין (דף ב.) אמרי' הכל לאיתויי יורם ותימה הא תנא ליה ריש"ל וכמו כן קשה מהכל ממיירין דאמרי' התם בריש תמורה (דף ג.) דהכל לאיתויי יורם ולא כרבי יהודה וממתני' דלעיל שמעינן לה דתוקימנא דלא כר' יהודה וי"ל דאורחיה דתנא הכי כיון דלא מייתר ליה בנא בכך רגיל לשנות תיבה אחת אגב אורחיה אע"ג דתני לה בהדיא בשאר דוכתי דלאשכחן בכתובות בפ' נערה (דף מח: ושם) דתנן לעולה היא בריאות האב כו' מפרש בגמ' מאי לעולה לאפוקי ממשנה ראשונה אע"ג דמשנה ראשונה ואחרונה תנן בפרק אע"פ (שם מז.) וכן בריש יבמות (דף ג.) תנן פוטרות משום דאי אוסרת ה"א אוסרת לייבם אבל מיאנה אלא אע"ג דהא מילתא שמעינן מכמה מתני' דאפי' מלילה לא בעי כדקתני (שם דף ב.) כל היכולה למאן ולא מיאנה נרתה חולצת ולא מתיבמת אלמא דאיקר לא בעו עוד תנן (שם דף יג.): אלמא בית הלל מכשירין ואי בעית אלילה אפי' מדרבנן היו פוסלין דלאשכחן בריש החולץ (שם ל:) גבי מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה לאיש אחר כהן אינה חולצת שלא תיפסל לו ובריש ברכות (דף ב. ושם) נמי אמרינן מילתא אגב אורחיה קמ"ל הערבי שמשו אוכל בתרומה אע"פ שהיא משנה במסכת נגעים (פי"ד מ"ג) ג): **רב** חסדא ורבי יצחק בר אבדימי. כאן ולקמן בפרק שתי הלחם (דף לח.) משמע שהיה חבורו של רב חסדא והוא היה רבו

א) **קרבנו.** ו] דתמא [1] קרבנו כתיבי בעניינא דשלמים (ויקרא ז) שאשה מייסיהו דריש להו התם לדרשא אחריתא ואשה דריש הכא: **ולא הכבור.** טעון סמיכה: **מעשר שמקדש לפנינו ולאחריו.** כלאמר דכתיבי עשירי וכו': **איכא למיפרך.** דלא הוי לריכי קראי לאפילו לא מיעבו דאמנא מקרבנו לא מלית ילפת משלמים מה לשלמים בדין הוא דטעונים סמיכה שכן טעונין תנופת חזה ושוק תאמר באלו דאין טעונין תנופה ולמה לי קראי: (ב) ודאי לא לריכי קראי אלא אאמכתא בעלמא אלא עיקר קראי לגמה לי הואיל ואסמכתא מינהו [2]: **ולא קרבן חביריו.** שאין אדם סומך על קרבן חביריו: **ולא על קרבן עובד כוכבים.** ז] דסמיכה בבעלים בעינן: **כל בעלי קרבן.** מי שיש לו חלק בקרבן סומך (ג) עליו: ח] **ורבי חנניה אמר ליה איפכא.** כלומר דאתמי [3] יורם סומך ויורם ממיר כי היכי דלא תקשה ליה מתניתין: **אמר ליה לא לריכה.** דמתניתא דתני אינו סומך ואינו ממיר רבי יהודה היא: **וילף מחלת הקדש.** דהיינו תמורה שמקדישים תחילה מסוף הקדש מסמיכה שהוא סומך בשעת שחיטה דתכף לסמיכה שחיטה: **יורם אינו סומך.** כדאמר קרבנו ולא קרבן אביו: **עובד כוכבים וחבירו מחד קרא נפקא.** דאם אינו סומך ואינו ממיר רבי יהודה היא: **ויליף מחלת הקדש.** דהיינו תמורה שמקדישים תחילה מסוף הקדש מסמיכה שהוא סומך בשעת שחיטה דתכף לסמיכה שחיטה: **יורם אינו סומך.** כדאמר קרבנו ולא קרבן אביו: **עובד כוכבים וחבירו מחד קרא נפקא.** דאם אינו סומך ואינו ממיר רבי יהודה היא: ט] שלא תאמרינן מהאי טעמא הוא דסמיכה בבעלי בעינן: **אינו מדבר אלא בלשון זכר.** לא יתלפינו ולא ימיר בלשון זכר הוא: **מה סופינו.** כלומר היאך נדבה את האשה: **תלמוד לומר המר ימיר.** לרבות את האשה: **ורבנן.** נפקי לאשה מוקש: **גמ' אמיא סמיכה.** לכל קרבן מסמיכה דחקיה עדה דפר העלם דבר של צבור דמה להלן סומה לא דאמרינן (פנהדרין דף ח.) אתן [במדבר יא] כדומין לך: **מעולת ראייה.** דהתם כתיב [שמות כג] ירצה ירצה ואמרינן (חגיגה דף ד:) פרט לסומא:

רש"י כת"י

ולא קרבן חביריו. [ולא בע'] סמיכה [בשל חביריו]: **כל בעלי קרבן.** אשה [היה להם ב) בשותפות] קרבן אחד סומך עליו ולא [מתחייבי לסמוך] כולם: **איפכא.** אתפך: ה"ג **מפיקין ר' יהודה היא: תחלת הקדש.** תמורה [הבאתא] כשממיר הוא תחילה להקדישה: [**מסוף הקדש**]. סמיכה דמה [סמיכה] ג) אין לאחר סמיכה דקאבר אחד [סומך] לכולם: עכו"מ וחביריו אחד קרא נפיק דזה וזה אינו שלו: אינו מדבר אלא בלשון זכר דכתיב ולא יחליפנו ולא כתיב ולא תחליפנו: אתיא סמיכה סמיכה מזקני העדה. והם מנוקים מכל מום:

שיטה מקובצת

א) ליה איפכא ראות ר' נמחק: ב) תיבת מני נמחק: ג) בני ישראל. עיין תוס' לעיל (דף סא ע"ב): ד) מזקני העדה: ה) דיליף מעולת ותיבת דאמר נמחק: ו) קרבנו ששה קרבנו כתיב בעניינא: ז) עובד כוכבים א) לרבות כל בעלי קרבן דסמיכה בבעלים בעינן וכל מי שיש לו כו': ח) מה"ד אמר ליה רב חנניה איפכא: ט) איננו שלו:

א) תולי ל"ל תס"ד ומה"ד לרבות כו'.

הגהות הב"ח

(א) גמרא מ"ל לא צריכא מתניתין מני: (ב) רש"י ד"ה ליכא וכו' ומנה לי קראי ומשני ודאי כל"ל והל"ל: (ג) ד"ה כל בעלי וכו' עליו הס"ד ואח"כ מ"ה אמר ליה ר' חנניה איפכא:

רבינו גרשום

קראי למה לי. דתלתא קרבנו כתיבי: לרבות כל בעלי קרבן. כל שיש להן חלק לסמיכה: א"ל איפכא. כלומר אתפך כדי שלא תקשי לי המשנה: א"ל רבא לא צריכא דמתני' ר' יהודה היא: וילף תחלת הקדש כשממיר היינו כמקדישו תחלה מסוף הקדש סמיכה דסמיכה בשעת שחיטה היא שעה שמבערו מן העולם: יורם אינו סומך בדקאמרת וחברו מחד קרא נפיק דזה וזה אינו שלו: אינו מדבר אלא בלשון זכר דכתיב ולא יחליפנו ולא כתיב ולא תחליפנו: אתיא סמיכה סמיכה מזקני העדה. והם מנוקים מכל מום:

תורה אור השלם

1. לא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:

ויקרא כז י

2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לֵיי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם:

ויקרא א ב

מוסף רש"י

יורש. אלא שספרים אביו קרבן ולא הספיק להקריבו עד שמת (ערכין ב.). **סומך.** על קרבן אביו שספריטו אביו בחייו ולא הספיק להקריבו עד שמת (תמורה ב.). **יורש** מימר. שהמיר בקרבן שספרים אביו בחייו שתמורתו תמורה (שם). **מאי** טעמא דר' יהודה. דאמר יורם אינו ממיר (שם). **קרבנו.** גבי סמיכה כתיבי תלתא קרבנו גבי שלמים בויקרא ואדם כי יקריב ר' יהודה לאו מייתינו קרבנו ולא קרבן אביו תחלת הקדש. תמורה שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו סוף הקדש. סמיכה שהוא סומך לשמיכה (ערכין שם) ולא קשיא והא קרי לתמורה סוף הקדש בסמיכה כלל (דף לא.). משום דלא אייתי התם בסמיכה כלל והיינו לה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו לאותו קרבן ואין כאן דקא משמעינן דאי אלא בסמיכה הוא לה תמורה תחלת הקדש לגבי סמיכה שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו שהיא סוף הקדש. דאי לא אמרינן דאמר מקום שהפסוק מוכיח לא אמרינן [6]: **לפי** שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בלשון זכר. בכמה מקומות בעי קרא למעט אשה כגון בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות [7] וכן (סוטה דף כג.): בגיניתו ולא בגיניתה אע"פ שכל הענין אינו מדבר כולו אלא בלשון זכר משום דהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עושיה שבתורה (קדושין דף לה.) אלא הכא היינו טעמא דמתפרש בריש תמורה (דף ג:): מהו דתימא הני מילי עושה דשור בין ביחיד בין בציבור אבל הכא כיון דעושה שאינו שור בכל תמורה אשה נמי כי עבדה לא תילף קמ"ל וא"ת ולמה ליה למימר שכל הענין כולו הוה ליה למימר לפי שם לנו ללמוד תחלת הקדש מסוף הקדש דנילף סוף הקדש כגון שאינה מתחילת הקדש כגון שאינה סומכת ומיהו בזה י"ל כדאמר בהקומץ רבה (לעיל יט.) דגלי רחמנא בפרו של אהרן ושחט את פר החטאת אשר לו מכלל דבעלמא לא בעינן בעלים ועוד קשה הא דתנן בריש תמורה (דף ז:) דאין כהנים ממירין בנכור משום דכתיב הוא ותמורתו יהיה קדש היכן קדושה חלה בבית בעלים אף תמורה בבית בעלים תיפוק ליה דילפינן תחילת הקדש מסוף הקדש מסמיכה דבעלים ועוד קשה דבעי התם בתמורה (דף ג:) עובד כוכבים מהו שימיר נילף מסמיכה דאין עובד כוכבים סומך ויש לומר דדווקא גבי יורם גמרי מהדדי דאי משיב קרבנו לגבי האי אבל בעלמא לא יצאי מהדדי כלל: **ורבי** יהודה ואם לא דריש. הא דבעלמא דריש ר' יהודה וי"ו פירשתי בסוף התכלת (לעיל לא: ד"ה וי"ו): **הכל** סומכין. בריש ערכין (דף ב.) אמרי' הכל לאיתויי יורם ותימה הא תנא ליה ריש"ל וכמו כן קשה מהכל ממיירין דאמרי' התם בריש תמורה (דף ג.) דהכל לאיתויי יורם ולא כרבי יהודה וממתני' דלעיל שמעינן לה דתוקימנא דלא כר' יהודה וי"ל דאורחיה דתנא הכי כיון דלא מייתר ליה בנא בכך רגיל לשנות תיבה אחת אגב אורחיה אע"ג דתני לה בהדיא בשאר דוכתי דלאשכחן בכתובות בפ' נערה (דף מח: ושם) דתנן לעולה היא בריאות האב כו' מפרש בגמ' מאי לעולה לאפוקי ממשנה ראשונה ואחרונה תנן בפרק אע"פ (שם מז.) וכן בריש יבמות (דף ג.) תנן פוטרות משום דאי אוסרת ה"א אוסרת לייבם אבל מיאנה אלא אע"ג דהא מילתא שמעינן מכמה מתני' דאפי' מלילה לא בעי כדקתני (שם דף ב.) כל היכולה למאן ולא מיאנה נרתה חולצת ולא מתיבמת אלמא דאיקר לא בעו עוד תנן (שם דף יג.): אלמא בית הלל מכשירין ואי בעית אלילה אפי' מדרבנן היו פוסלין דלאשכחן בריש החולץ (שם ל:) גבי מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה לאיש אחר כהן אינה חולצת שלא תיפסל לו ובריש ברכות (דף ב. ושם) נמי אמרינן מילתא אגב אורחיה קמ"ל הערבי שמשו אוכל בתרומה אע"פ שהיא משנה במסכת נגעים (פי"ד מ"ג) ג): **רב** חסדא ורבי יצחק בר אבדימי. כאן ולקמן בפרק שתי הלחם (דף לח.) משמע שהיה חבורו של רב חסדא והוא היה רבו

מתליפנו דהוי לשון נקבה (שם ב:). מה סופינו. ממה קופינו לרבות את האשה שאם המירה בקרבנה יהא מומר (ערכין שם) כלומר מהיכן נלמוד שקופינו לרבות את האשה (תמורה שם). ת"ל המר ימיר. מדמשייר קרא תני זממני (שם). הכל סומכין. לאתויי יורם, והא דלא לכתחלה קאתר דמלוה דמיא דמיא עליה על כרחיה (חולין ב:). ותכף לסמיכה שחיטה. דכתיב וסמך ושחט (ביצה ב.).

מז א מיי' פ"ג מהל' מעה"ק הלכה ה:

מח ב מיי' שם פ"ט הלכה טו:

מט ג מיי' פ"ח מהל' תמורה הלכה ז:

נ ד מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה ח:

נא ה מיי' שם הל' יב:

נב ו מיי' שם הל' יג:

נג ז ח מיי' שם הל' יב: